

MS

**URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KRAKOWIE**

31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5
Tel. (0-12) 421-75-79, 421-74-98, Fax (0-12) 422-78-20
E-mail: krakow@uokik.gov.pl

L.dz. RKR-561s-029/2000/BR- 172°/2000

Kraków, dn. 4 grudnia 2000 r.

Decyzja nr RKR - 21 /2000

Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Działając w trybie określonym w § 2 pkt 4 i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1999 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 7, poz. 55) – po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego wszczętego na wniosek Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego „STOL-BET” Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Tarnowskiej przy ul. T. Nowaka 4:

- I. na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1, w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz.U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547, z późn. zm.) **stwierdza się stosowanie i nakazuje zaniechanie** przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Dąbrowie Tarnowskiej przy ul. Zazamcze 53, praktyk monopolistycznych polegających na nadużywaniu pozycji dominującej **na lokalnym rynku odbioru** – za pośrednictwem punktu zlewnego przy ul. Warszawskiej – **ciekłych odpadów komunalnych** pochodzących z nieruchomości z terenu Gminy Dąbrowa Tarnowska nie podłączonych do miejskiej kanalizacji, poprzez:
- przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji na lokalnym rynku wywozu ciekłych odpadów komunalnych pochodzących z ww. nieruchomości,
  - sprzedaż usług przyjęcia ciekłych odpadów komunalnych do punktu zlewnego przy ul. Warszawskiej w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wywozu tych odpadów,
  - odmowę przyjmowania do ww. punktu zlewnego ciekłych odpadów komunalnych dostarczanych przez Wnioskodawcę w ramach wywozu tych odpadów, tj. działalności, na prowadzenie której uzyskał zezwolenie Burmistrza Dąbrowy Tarnowskiej - przy braku alternatywnych możliwości zrzutu;
- II. na podstawie art. 104 k.p.a., w związku z art. 5 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy o przeciwdziałaniu (...) odmawia się uwzględnienia żądania Wnioskodawcy w zakresie stwierdzenia stosowania i nakazania zaniechania przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Dąbrowie Tarnowskiej praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej **na lokalnym rynku wywozu ciekłych odpadów komunalnych** pochodzących z nieruchomości nieskanalizowanych z terenu Gminy Dąbrowa Tarnowska poprzez pobieranie - w celu eliminacji konkurencji - cen za tę usługę w wysokości poniżej jej kosztów własnych;

- III. na podstawie art. 104 k.p.a., w związku z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu (...) **nakłada się** na Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Dąbrowie Tarnowskiej **karę pieniężną w wysokości 15.000 zł** (słownie: piętnaście tysięcy) płatną do budżetu państwa;
- IV. na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 10 ust.3 ustawy o przeciwdziałaniu (...), w związku z art. 108 § 1 k.p.a. **nadaje się decyzji w części objętej pkt. I rygor natychmiastowej wykonalności.**

Uzasadnienie

W dniu 13.07.2000 r. do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie wpłynął wniosek Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego „STOL-BET” Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Tarnowskiej (zwanego dalej „STOL-BET”) o wydanie decyzji nakazującej zaniechanie stosowania przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Dąbrowie Tarnowskiej (zwanego dalej „RPWiK”) praktyk monopolistycznych polegających na:

- wypowiedzeniu w dniu 28.06.2000 r., ze skutkiem na dzień 30.09.2000 r. wiążącej strony umowy z dnia 18.11.1994 r. Nr 22/76/94, na podstawie której STOL-BET – w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej polegającej na odbiorze ścieków od kontrahentów nie podłączonych do kanalizacji miejskiej i ich wywozie - odprowadzał te ścieki do jedyne go punktu zlewnego w Dąbrowie Tarnowskiej będącego w dyspozycji RPWiK.
- nakłanianiu dotychczasowych kontrahentów STOL-BET do rozwiązania z nim umowy i oferowaniu przez RPWiK tym kontrahentom swoich usług wywozu ścieków za cenę niższą od ceny pobieranej od STOL-BET za odprowadzenie ścieków do punktu zlewnego.

STOL-BET podał, że powyższymi działaniami RPWiK uniemożliwia mu prowadzenie działalności gospodarczej, na którą uzyskał koncesję Burmistrza Gminy Dąbrowa Tarnowska (decyzja z dnia 27.07.1998 r. znak: GKR.IV-7050/41/97), w której m. innymi ustalono, iż wywóz ścieków odbywał się będzie do miejsca, które wskaże RPWiK.

Delegatura UOKiK podjęła czynności wyjaśniające, w ramach których, w dniu 12.09.2000 r. - w celu ustalenia istotnych dla sprawy faktów – przyjęto do protokołu wyjaśnienia stron postępowania.

Następnie w dniu 02.10.2000 r. – działając w trybie określonym w § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1999 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 7, poz. 55) - Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie (zwana dalej „organem antymonopolowym”), wszczęła i prowadziła postępowanie administracyjne w sprawie nakazania zaniechania stosowania przez RPWiK praktyk monopolistycznych określonych w art. 5 ust. 1 pkt 1, 4 i 5 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów - zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu (...)”.

Na podstawie zebranego materiału dowodowego organ antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

RPWiK jest przedsiębiorstwem państwowym, którego organem założycielskim jest Wojewoda Małopolski. Gmina Dąbrowa Tarnowska pełni natomiast funkcję zarządcy mienia RPWiK do czasu zakończenia procesu jego komunalizacji. Zgodnie ze statutem RPWiK eksploatuje sieć kanalizacyjną i oczyszczalnię ścieków na terenie Gminy Dąbrowa Tarnowska.

W dniu 22.02.2000 r. Rada Miejska w Dąbrowie Tarnowskiej – działając na podstawie ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132, poz. 622 z późn. zm.) - podjęła Uchwałę Nr XIV/142/00 w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dąbrowa Tarnowska. Uchwałą tą m. innymi zobowiązano właścicieli nieruchomości nieskanalizowanych do opróżniania szamb wyłącznie do wyznaczonych punktów zlewnych (§ 12 i 14), a także udokumentowania właściwego wykonania tego obowiązku poprzez okazanie umowy i dowodu zapłaty za usługi świadczone czy to przez gminną jednostkę organizacyjną czy też podmiot posiadający stosowne zezwolenie (§ 22). Ponadto dyrektora RPWiK zobowiązano do wyznaczenia punktu zlewnego dla jednostek wywożących ścieki (§ 18.5 uchwały).

Jedynym na terenie Gminy punktem zlewnym wyznaczonym przez RPWiK do opróżniania szamb - o którym mowa w cytowanej wyżej uchwale - jest ogrodzona studzienka kanalizacyjna, zlokalizowana przy ul. Warszawskiej w Dąbrowie Tarnowskiej w odległości ok. 600 m od siedziby tego przedsiębiorstwa i oczyszczalni ścieków.

Do marca 2000 r. działalność gospodarczą w zakresie wywozu ścieków z nieruchomości nieskanalizowanych świadczyli głównie dwaj przedsiębiorcy, tj. STOL-BET oraz Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Dąbrowie Tarnowskiej (GZGK), a w niewielkim zakresie także RPWiK. STOL-BET posiadał na prowadzenie tej działalności stosowne zezwolenie Burmistrza, natomiast GZGK i RPWiK wykonywały ją w ramach swoich zadań statutowych, na zasadach przewidzianych dla gminnych jednostek organizacyjnych.

STOL-BET oraz GZGK zawierały umowy z właścicielami nieruchomości i za wynegocjowaną z nimi odpłatnością wypompowywały ścieki z ich szamb, przewoziły je własnym transportem do punktu zlewnego przy ul. Warszawskiej, a następnie do tego punktu odprowadzały. Warunki na jakich STOL-BET i GZGK pozostawiały ścieki w punkcie zlewnym regulowały umowy, zawierane z RPWiK, który dysponował punktem zlewnym.

Pierwszą taką umowę (nr 22/TZ-176-176/91) STOL-BET zawarł z RPWiK w dniu 15.09.1991 r. a następną (nr 22/76/94) w dniu 18.11.1994 r. W umowach tych określona została stała ilość ścieków, jakie STOL-BET miał dostarczyć do punktu zlewnego w ciągu miesiąca. Ilość ta oraz cena ustalona przez RPWiK za 1 m³ ścieków stanowiły podstawę rozliczeń pomiędzy stronami. W umowach ustalono również dopuszczalne wskaźniki zanieczyszczeń ścieków oraz - w przypadku przekroczenia stężeń i ładunków tych zanieczyszczeń - możliwość nałożenia na STOL-BET kary pieniężnej. Do ostatniej z umów sporządzono dwa aneksy. Aneks nr 1/94 określał dni i godziny dostarczania ścieków oraz nakładał na STOL-BET obowiązek stawienia się - przed wprowadzeniem ścieków do punktu zlewnego - w oczyszczalni w celach ewidencyjnych i kontrolnych. Aneksem Nr 2/97 zmniejszona została miesięczna norma ilości odprowadzanych ścieków z 300 na 250 m³. Umowa oraz aneksy do niej nie różnicowały warunków rozliczeń w zależności od tego czy ścieki pochodziły z nieruchomości osób fizycznych czy przedsiębiorców.

W okresie 9 letniej współpracy stron, STOL-BET zobowiązany był ponadto – choć obowiązek ten nie wynikał z treści umowy - do przesyłania miesięcznych zestawień ilości ścieków pochodzących od właścicieli nieruchomości (osób fizycznych i przedsiębiorców), a dostarczanych do kanalizacji miejskiej poprzez punkt zlewny przy ul. Warszawskiej. Zestawienia te wykorzystywano do ewentualnych dodatkowych rozliczeń, gdy rzeczywista ilość ścieków przewyższała ryczałtową miesięczną ilość ścieków określoną w umowie. W przypadku gdy rzeczywista ilość ścieków była niższa od ryczałtowej, takich różnic nie rozliczano i STOL-BET płacił za ilość określoną ryczałtem.

Opisany wyżej sposób rozliczeń nie przewidywał zawarcia bezpośredniej umowy o odbiór ścieków pomiędzy właścicielem nieruchomości nieskanalizowanej a RPWiK dysponującym punktem zlewnym. RPWiK pobierało opłaty za przyjęcie ścieków do punktu zlewnego od STOL-BET-u, który z kolei świadczył kompleksową usługę odbioru i wywozu ścieków na rzecz właścicieli nieruchomości.

Pismem z dnia 7.02.1995 r. (znak: RPWiK DT-/186/76/95) RPWiK zmieniło powyższe zasady rozliczeń w odniesieniu do ścieków odbieranych od przedsiębiorców, informując STOL-BET, iż samo zawrze umowy o wywóz ścieków z przedsiębiorcami i samo będzie od nich pobierało opłaty za wprowadzanie ścieków do punktu zlewnego. STOL-BET natomiast mógłby świadczyć jedynie usługi transportowe przewozu ścieków i wyłącznie za to pobierać opłaty. Rozliczenia z osobami fizycznymi nie uległy zmianie, tzn. STOL-BET nadal świadczył im zarówno usługę odbioru ścieków z szamb, jak i wywozu (transportu) oraz odprowadzenia ścieków do punktu zlewnego i w związku z tym nadal przedkładał RPWiK miesięczne zestawienia ilości ścieków pochodzących z nieruchomości prywatnych. STOL-BET zaakceptował nowe warunki współpracy pomimo, iż nie zostały one wprowadzone do wiążącej strony umowy.

W marcu 2000 r. RPWiK postanowiło rozszerzyć działalność wywozu ścieków z nieruchomości i wprowadzając do eksploatacji samochód Jelcz z beczką asenizacyjną o pojemności 10 m³.

Pismem z dnia 02.03.2000 r. (znak: RPWiK-DT-DN-NTL/291/2000) RPWiK - powołując się na treść wchodzącej w życie w dniu 01.05.2000 r. Uchwały Rady Miejskiej w Dąbrowie Tarnowskiej nr XIV/142/00 - zażądało od STOL-BET zmiany zasad rozliczeń także w odniesieniu do właścicieli nieruchomości prywatnych.

W ślad za tym żądaniem RPWiK pismem z dnia 31.03.2000 r. (znak:RPWiK-DT-ND-NTL/373/2000) wezwało STOL-BET do przedłożenia wykazu wszystkich gospodarstw domowych oraz firm (nazwiska, nazwy, adresy), od których wywozi ścieki do punktu zlewnego.

W odpowiedzi STOL-BET - pismem z dnia 14.04.2000 r. - zwrócił się do RPWiK o odstąpienie od powyższego żądania. Wyjaśnił, że przedłożenie tak szczegółowych danych równałoby się udostępnieniu tajemnicy handlowej konkurentowi. Stwierdził również, iż wiążąca strony umowa o odprowadzanie ścieków do punktu zlewnego przenosi całą odpowiedzialność za ilość i jakość zrzucanych ścieków na STOL-BET, a obowiązujące przepisy nie dają podstaw do narzucania takich warunków.

W dniu 12.04.2000 r. RPWiK wystosowało do Przewodniczącego Zarządu Gminy w Dąbrowie Tarnowskiej zapytanie (znak:RPWiK-DT/DN/417/2000) dotyczące praktycznego stosowania niektórych zapisów Uchwały Nr XIV/142/2000 w sprawie

szczegółowych zasad utrzymania porządku i czystości na terenie Gminy Dąbrowa Tarnowska. W piśmie tym RPWiK powołując się na treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 1996 r. w sprawie urządzeń zaopatrzenia w wodę i urządzeń kanalizacyjnych oraz zasad ustalania opłat za wodę i wprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 151, poz. 716 z późn. zm.), w świetle którego:

- opłatę za (...) ścieki wprowadzane do urządzeń kanalizacyjnych pobiera zakład eksploatujący te urządzenia (§ 4 ust. 2 rozporządzenia),
- ilość odprowadzanych ścieków określa się wg wskazań urządzeń pomiarowych (...), a w przypadku braku takich urządzeń przyjmuje się jako równą ilości pobranej wody (...) zaś, jeżeli dostawcą ścieków jest zakład produkcyjny nie posiadający urządzeń pomiarowych, ilość odprowadzanych ścieków określa się w umowie między dostawcą a odbiorcą ścieków ... (§ 4 ust. 3) -

wywiódło, iż wprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych za pośrednictwem punktu zlewnego może odbywać się tylko na podstawie indywidualnych umów zawartych przez RPWiK z każdym dostawcą oddzielnie, natomiast odrębną sprawą jest umowa na usługi transportowe. Zdaniem RPWiK brak jest uzasadnienia formalnego, ażeby umowy na wprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych były zawierane przez dostawców (właścicieli nieruchomości – przyp. UOKiK) z pośrednikami, tj. firmami transportowymi. Podniosło ponadto, iż umowa zawarta z każdym dostawcą winna określać ilość i jakość ścieków wprowadzanych do kanalizacji oraz ograniczenia co do składu chemicznego ścieków. W konkluzji RPWiK uznało, że zapisy uchwały Nr XIV/142/2000 nie powinny umożliwiać firmom przewożącym ścieki ustalanie warunków ich odbioru od właścicieli nieruchomości a jedynie dopuszczać je do wykonywania wyłącznie usług transportowych.

Na egzemplarzu cyt. wyżej pisma dostarczonym organowi antymonopolowemu przez RPWiK widnieje opinia sporządzona - na polecenie Zarządu Gminy – przez radcę prawnego w dniu 26.06.2000 r. W świetle tej opinii Uchwała Rady Miejskiej daje RPWiK prawo do zawierania - na zasadach wyłączności - umów z wszystkimi odbiorcami wody z wodociągów publicznych oraz dostawcami ścieków podłączonymi do sieci kanalizacyjnej. Z gospodarstw nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej nieczystości płynne mogą być dostarczane do oczyszczalni ścieków zarówno na podstawie umów zawartych przez RPWiK bezpośrednio z właścicielem nieruchomości, jak i pośrednio - gdy przewoźnik odbiera ścieki z szamba na podstawie odrębnej umowy, a następnie przewoźnik dostarcza je do kanalizacji miejskiej na podstawie umowy zawartej z RPWiK.

W opinii podkreślono również, iż nie znajduje uzasadnienia uczynienie RPWiK monopolistą w zakresie wywozu ścieków z terenu całej Gminy. RPWiK winno wzmocnić działania reklamowo-marketingowe i doprowadzić do zawarcia jak największej ilości umów bezpośrednio z dostawcami. Aby nie dopuszczać do zrzucania ścieków pochodzących z terenu innych gmin lub odpadów innych niż komunalne RPWiK winno prowadzić częstsze i zastrzone kontrole, a także ustalić z przewoźnikiem, jakie dokumenty będą podstawą przyjęcia ścieków na teren RPWiK. Zdaniem radcy prawnego gmina nie może ingerować w zasady działalności gospodarczej – wygrywa ten, który jest tańszy i sprawniejszy.

Mimo posiadania przywołanej wyżej opinii prawnej, RPWiK - pismem z dnia 28.06.2000 r. (znak: RPWiK-DT-DN-709-2000) - wypowiedziało STOL-BET umowę na odprowadzanie ścieków do kanalizacji miejskiej z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na dzień 30.09.2000 r. Za przyczynę wypowiedzenia uznało utratę zaufania do

kontrahenta, w związku z niedostarczeniem danych obrazujących faktyczną ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni poprzez punkt zlewny.

Równocześnie RPWiK – już w trakcie trwającego przed organem antymonopolowym postępowania wyjaśniającego - rozpoczęło rozsyłanie do właścicieli nieruchomości pism w sprawie wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych eksploatowanych przez RPWiK.

W pismach tych (znak: RPWiK-DT/DN/721/2000) datowanych 29.08.2000r. RPWiK - powołując się na Uchwałę Rady Miejskiej –żądało deklaracji, czy nieczystości płynne z nieruchomości należącej do adresata pisma będą wprowadzane i oczyszczane poprzez urządzenia kanalizacyjne i oczyszczalnię miejską w Dąbrowie Tarnowskiej czy też w Nieczajnej Górnej. RPWiK informowało także adresatów, że w oparciu o te deklaracje przesyłać będzie do podpisania stosowne umowy na przyjęcie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych, oraz że:

- nieczystości komunalne płynne będą mogły być przywożone tylko przez firmę transportową, z którą RPWiK podpisze umowę po wcześniej przeprowadzonym przetargu,
- bez zawartej umowy na wprowadzanie nieczystości komunalnych płynnych RPWiK nie będzie przyjmować ścieków do punktu zlewnego,
- firmy przewożące będą mogły pobierać opłaty od dostawcy ścieków wyłącznie za transport.

Zdaniem STOL-BET wyżej opisane działania RPWiK oraz proponowanie przez to przedsiębiorstwo dotychczasowym jego kontrahentom wywozu ścieków za cenę poniżej kosztów tej usługi narusza przepisy ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Odpowiadając na powyższe zarzuty, RPWiK – w pismach: z 02.08. 2000 r. (znak: RPWiK-DT-DN-813-2000-08-03) i z 19.09.2000 r. (znak RPWiK-Dt-DN-963-2000) – wyjaśniło, iż obecnie przewoźnicy nie muszą korzystać z oczyszczalni ścieków w Dąbrowie Tarnowskiej, gdyż mogą dostarczać ścieki także do innych, takich jak:

- oczyszczalnia w Oleśnie (Gmina Olesno) – odległość od Dąbrowy Tarnowskiej 5 km;
- oczyszczalnie w Łukowej, Żukowicach, Lisiej Górze, Brzozówce (Gmina Lisia Góra) - odległość 12 - 15 km;
- Grupowa Oczyszczalnia Ścieków w Tarnowie – odległość około 20 km.

RPWiK wyjaśniło dalej, iż umowy w sprawie przyjmowania ścieków poprzez punkt zlewny przy ul. Warszawskiej zawarło w przewoźnikami przed rokiem 1998, kiedy to ww. konkurencyjnych oczyszczalni ścieków jeszcze nie było. W umowach tych określone zostały warunki, jakim powinny odpowiadać dowożone ścieki i orientacyjne ich ilości. Pokreśliło, iż obsługa punktu zlewnego przy ul. Warszawskiej jest jego działalnością uboczną przynoszącą straty finansowe. Punkt ten nie jest wyposażony w urządzenia do pomiaru ilości zrzucanych ścieków i ich ilość w rzeczywistości jest znacznie wyższa niż wynika to z zestawień otrzymywanych od dostawców (w tym STOL-BET). W najbliższym czasie, ze względu na brak środków finansowych RPWiK nie planuje rozbudowy punktu zlewnego, czy też zatrudnienia pracownika sprawującego na miejscu nadzór nad ilością i jakością wprowadzanych tam ścieków.

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze, iż Gmina Dąbrowa Tarnowska jest obecnie w całości zwodociągowana - a zatem odbiorcy wody posiadają wodomierze pozwalające również na ustalenie ilości odprowadzanych od nich ścieków - jedynym sposobem ustalenia ilości i jakości ścieków dostarczanych do punktu zlewnego jest - zdaniem RPWiK - przedłożenie przez wywoźącego ścieki przedsiębiorcę zestawienia swoich kontrahentów (właścicieli nieruchomości). Kontrahenci ci są równocześnie odbiorcami wody dostarczanej przez RPWiK, a ilość tej wody - stosownie do przepisów rozporządzenia w sprawie urządzeń (...) - może stanowić podstawę do ustalenia ilości odbieranych ścieków.

Ponieważ STOL-BET nie dostarczyło żądanego wykazu kontrahentów a tym samym uniemożliwiło ustalenie w miarę rzeczywistej ilości dostarczanych przez niego ścieków, istniały - w ocenie RPWiK - podstawy do wypowiedzenia umowy nr 22/76/94.

Zdaniem RPWiK, alternatywą dla powyższego rozwiązania, jest - jak to przewiduje aneks nr 1/94 do umowy z STOL-BET - kontrola ilości i jakości ścieków na terenie oczyszczalni, a następnie dopiero przejazd samochodu i wprowadzenie ścieków do oddalonego o 600 m punktu zlewnego. W trakcie składania wyjaśnień organowi antymonopolowemu w dniu 12.09.2000 r. dyrektor RPWiK przyznała jednak, że każdorazowa kontrola jakości i ilości ścieków na terenie oczyszczalni powoduje wydłużenie - do kilku godzin - obsługi jednego pojazdu wjeżdżającego poprzez tę oczyszczalnię na punkt zlewny.

Odnosząc się do powyższego, STOL-BET zaproponował rozliczanie ilości ścieków zrzuconych do punktu zlewnego na podstawie liczby wjeżdżających samochodów, przy założeniu, że każda z wwożonych beczek asenizacyjnych jest pełna. Ponadto - mając na uwadze kończący się termin wypowiedzenia umowy - pismem z dnia 18.09.2000 r. zaproponował RPWiK zawarcie umowy, w której podstawą rozliczeń byłaby rzeczywista ilość dostarczanych ścieków w danym miesiącu, a nie jak dotychczas ilość określona ryczałtowo.

RPWiK na powyższe propozycje nie przystało i do dnia wydania niniejszej decyzji - nie zawarło ze STOL-BET nowej umowy.

W toku postępowania administracyjnego RPWiK konsekwentnie stało nadal na stanowisku, że wyłącznie ono jest uprawnione do zawierania bezpośrednich umów z dostawcami ścieków, gdyż tak stanowią zarówno przepisy § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie urządzeń zaopatrzenia w wodę (...) jak i Uchwała Rady Miejskiej w Dąbrowie Tarnowskiej. Według RPWiK wprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych powinno odbywać się na podstawie indywidualnych umów zawartych z każdym dostawcą oddzielnie, a zatem firma transportowa świadcząca usługi przewozu ścieków, a nie będąca odbiorcą ścieków w rozumieniu ww. rozporządzenia nie może pobierać opłat za ścieki, a jedynie za usługi transportowe.

RPWiK podniosło również, że zostało zobowiązane przez Urząd Gminy w Dąbrowie Tarnowskiej do wzmożenia działalności reklamowo-marketingowej oraz podjęcia wszelkich innych działań dla polepszenia wyników finansowych, poprzez zwiększenie ilości realizowanych usług.

Odnosząc się do zarzutu oferowania swoich usług w zakresie wywozu ścieków za cenę poniżej kosztów RPWiK wyjaśniło, iż stosuje jednolite opłaty za przyjmowanie - do punktu zlewnego przy ul. Warszawskiej - ścieków dostarczanych zarówno przez STOL-BET i GZGK jak i wtedy, gdy samo wywozi ścieki z terenu nieruchomości nieskanalizowanych.

Opłaty te wynoszą:

- za 1m³ ścieków sanitarnych - 2,30 zł + 7% VAT
- za 1m³ ścieków produkcyjnych - 3,70 zł + 7% VAT

Ponadto od właścicieli nieruchomości, z których samo wywozi ścieki samochodem Jelcz z beczką asenizacyjną o pojemności 10 m³ RPWiK pobiera także opłatę za wynajęcie ww. samochodu w wysokości 1,70 zł/1 km lub 68,19 zł/ 1 godz. Powyższe stawki ustalone zostały zarządzeniami dyrektora RPWiK nr 2/2000 z dnia 3.01.2000 r. oraz nr 6/2000 z dnia 13.04.2000 r.

Stawki opłat za ścieki wprowadzane do zbiorczych urządzeń kanalizacyjnych eksploatowanych przez RPWiK zatwierdzone zostały natomiast zarządzeniem nr 62/2000 Wojewody Małopolskiego z dnia 31.03.2000 r. i wynoszą 1,72 zł/m³ +VAT.

Ceny wywozu ścieków stosowane przez STOL-BET od właścicieli nieruchomości nieskanalizowanych wynoszą natomiast:

- za odbiór 1 m³ ścieków - 8,30 zł
- za dojazd samochodu z beczką asenizacyjną o pojemności 10,5 m³ - 1,70 zł/ 1km

Analiza ww. stawek opłat oraz zmian, jakie na lokalnym rynku wywozu ścieków miały miejsce w okresie od października 1999 r. do sierpnia 2000 r. zawarta jest w dalszej części uzasadnienia.

W toku postępowania administracyjnego organ antymonopolowy uzyskał wyjaśnienia trzeciego uczestnika rynku wywozu ścieków z nieruchomości nieskanalizowanych, tj. Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Dąbrowie Tarnowskiej. W świetle wyjaśnień Zakład ten od 1996 r. bez przeszkód prowadzi swoją działalność na takich samych zasadach, jak czynił to poprzednio STOL-BET i umowa nr 53/96, jaką GZGK zawarł w tym zakresie z RPWiK nie została mu wypowiedziana. GZGK nadal rozlicza się z RPWiK wyłącznie na podstawie zbiorczych zestawień odebranych ścieków i nie przedkłada imiennego wykazu swoich kontrahentów, którzy płacą mu zarówno za transport ścieków jak i ich odbiór i odprowadzenie do punktu zlewnego.

RPWiK, wezwane do wyjaśnienia przyczyn uprzywilejowania niektórych przedsiębiorców wprowadzających ścieki do punktu zlewnego, tj. ewentualnego stosowania praktyki monopolistycznej określonej w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu (...) pismem z dnia 02.11.2000 r. (znak: RPWiK.DTDN-1144-2000) wyjaśniło że GZGK – w przeciwieństwie do STOL-BET – jest rzetelnym kontrahentem, podaje co miesiąc faktyczne ilości ścieków dowożonych do punktu zlewnego, a zatem nie musi przedkładać imiennych zestawień swoich kontrahentów. Ponadto - w ocenie RPWiK – STOL-BET posiada o wiele większe możliwości przewozowe od GZGK, gdyż obsługuje prawie połowę nieruchomości nieskanalizowanych. RPWiK wyjaśniło również, iż – podobnie, jak w przypadku STOL-BET - podjęło próbę bezpośredniego obciążania opłatami za odprowadzane ścieki także kontrahentów GZGK. Jako wystąpienie w tej sprawie należy – zdaniem RPWiK - traktować cytowane wcześniej pismo z dnia 12.04.2000 r. (znak RPWiK-DT/DN/417/2000) wystosowane do Przewodniczącego Zarządu Gminy Dąbrowa Tarnowska, której GZGK podlega.

Ostatecznie RPWiK wniosło o uznanie zarzutów przedstawionych przez STOL-BET za nieuzasadnione i ich oddalenie.

Uwzględniając powyższe organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Istotą praktyk monopolistycznych określonych w art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu /.../ jest nie samo posiadanie pozycji dominującej na właściwym rynku, a wyłącznie sprzeczne z prawem nadużywanie wynikającej z tej pozycji siły rynkowej.

Przez pozycję dominującą - zgodnie z treścią art. 2 pkt 7 ww. ustawy - rozumie się pozycję polegającą na tym, że przedsiębiorca nie spotyka się z istotną konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym. Domniemywa się, że przedsiębiorca posiada pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Bezsprzecznie RPWiK posiada pozycję monopolistyczną - stanowiącą kwalifikowaną postać pozycji dominującej - na lokalnym rynku unieszkodliwiania (odbioru) ścieków pochodzących z nieruchomości nieskanalizowanych, poprzez jedyny na terenie Dąbrowy Tarnowskiej punkt zlewny do tego wyznaczony. Nie spotyka się w tym zakresie z konkurencją ze strony innych przedsiębiorców. Alternatywnymi miejscami dostarczania ścieków dla przedsiębiorców prowadzących działalność wywozową nie mogą być - ze względu na obowiązujące w tym zakresie uregulowania prawne - także okoliczne oczyszczalnie ścieków wskazane przez RPWiK.

Zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74 z późn. zm.) oraz art. 3 ust. 1 przywołanej uprzednio ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, do obowiązkowych zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty między innymi w zakresie kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych. W celu realizacji swych zadań gmina może tworzyć gminne jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami (art. 9 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym).

Rada Miejska w Dąbrowie Tarnowskiej - działając na podstawie art. 4 ustawy o utrzymaniu czystości (...) - podjęła uchwałę Nr XIV/142/00, w której ustaliła szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie tej gminy, w szczególności zobowiązała dyrektora RPWiK do wyznaczenia punktu zlewnego ścieków dla jednostek wywozowych, którymi mogą być przedsiębiorcy posiadający stosowne zezwolenia wydane w trybie art. 7 i 9 ww. ustawy. Takie zezwolenie może uzyskać każdy przedsiębiorca, który spełni określone w ustawie warunki.

Na lokalnym rynku gminy Dąbrowa Tarnowska zezwolenie na wywożenie ścieków posiada wyłącznie STOL-BET. W zezwoleniu tym - stosownie do art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości (...) - określono, iż ścieki wywożone przez STOL-BET winny być dostarczane do oczyszczalni w Dąbrowie Tarnowskiej na podstawie umowy z RPWiK, które wskaże miejsce zrzuty ścieków. Oznacza to, iż STOL-BET nie może dostarczać ścieków pochodzących z terenu Dąbrowy Tarnowskiej do którejkolwiek z okolicznych oczyszczalni, a zgodnie z decyzją właściwego organu - miejscem zrzutu ścieków jest wyłącznie punkt zlewny przy ul. Warszawskiej wskazany przez RPWiK. Naruszenie tego warunku może narazić STOL-BET na utratę zezwolenia (tak: pkt 7 zezwolenia).

Ponadto korzystanie z dalej położonych oczyszczalni podniosłoby koszt działalności STOL-BET, a zatem miejsca te - z jego punktu widzenia - nie stanowią alternatywy dla punktu zlewnego w Dąbrowie Tarnowskiej. W świetle orzecznictwa Sądu Antymonopolowego, brak alternatywnych źródeł zaopatrzenia lub zbytu zachodzi bowiem nie tylko wówczas, gdy na rynku nie ma jakiegokolwiek oferty, ale także gdy z punktu widzenia interesów osoby poszkodowanej odmową sprzedaży lub skupu, oferty innych potencjalnych

kontrahentów byłyby mniej korzystne (tak: uzasadnienie do wyroku Sądu Antymonopolowego z dnia 16.12.1992 r. sygn. akt XVII Amr 36/92).

Punkt zlewny przy ul. Warszawskiej jest także miejscem, do którego winny być odprowadzane ścieki z terenu Gminy Dąbrowa Tarnowska dowożone przez RPWiK oraz GZGK. Przedsiębiorcy ci - prowadzą działalność wywozową na zasadach przewidzianych dla gminnych jednostek organizacyjnych - nie muszą posiadać w tym zakresie odpowiednich zezwoleń, co jednak nie oznacza, aby na konkurencyjnym - w świetle obowiązującego prawa - rynku wywozu ścieków mogli funkcjonować w warunkach lepszych od STOL-BET.

Organ antymonopolowy nie podziela stanowiska RPWiK, iż przepisy rozporządzenia w sprawie urządzeń zaopatrzenia w wodę (...) pozbawiają STOL-BET lub GZGK możliwości zawierania bezpośrednio z właścicielami nieruchomości nieskanalizowanych kompleksowych umów, na podstawie których będą oni nie tylko pobierać opłaty za transport ścieków ale także za ich odprowadzenie do punktu zlewnego. Cytowane przepisy stanowią bowiem wyłącznie, kto – a nie od kogo – pobiera opłatę za ścieki wprowadzane do urządzeń kanalizacyjnych zakładu je eksploatującego (§ 4 ust. 2 rozporządzenia) oraz wyłącznie ustalają sposób pomiaru odprowadzanych ścieków: czy to w ilości wskazanej przez urządzenia pomiarowe, czy to równej ilości pobranej wody z publicznych, własnych i innych źródeł, czy też w ilości określonej w umowie (§ 4 ust. 3).

Zdaniem organu antymonopolowego przewidziany w § 4 ust. 3 rozporządzenia sposób ustalania ilości ścieków RPWiK winno stosować wobec właścicieli nieruchomości skanalizowanych oraz może stosować – o ile się na to zdecyduje - wobec tych właścicieli nieruchomości nieskanalizowanych, od których samo wywozi ścieki.

Zdaniem organu antymonopolowego działalność polegającą na przyjmowaniu przez RPWiK do punktu zlewnego ścieków dostarczanych przez firmy wywozowe należy odróżnić od działalności polegającej na przyjmowaniu ścieków z nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacyjnej. RPWiK dokonał zresztą takiego rozróżnienia, gdyż – jak wcześniej wspomniano - w tym ostatnim przypadku stosuje ceny ustalone w odpowiednim trybie przez Wojewodę Małopolskiego, natomiast za przyjęcie ścieków do punktu zlewnego pobiera ceny wyższe, ustalone we własnym zakresie.

W przypadku zatem, gdy ścieki dostarczane są przez STOL-BET czy GZGK, to właśnie ci przedsiębiorcy – a nie właściciele nieruchomości – stają się dostawcami ścieków do punktu zlewnego RPWiK. Dla RPWiK nie ma w takim przypadku znaczenia, jaka ilość ścieków została odebrana od właściciela nieruchomości i czy jest to ilość ustalona na podstawie § 4 ust. 3 rozporządzenia. Istotne z punktu widzenia interesów ekonomicznych RPWiK jest jedynie, jaka ilość ścieków trafia do punktu zlewnego. Nie można bowiem przyjąć założenia, aby nawet RPWiK obciążyło właściciela szamba wyłącznie za ilość ścieków wynikającą z treści § 4 ust. 3 rozporządzenia, w przypadku, gdy faktyczna ilość ścieków wypompowanych przez RPWiK z tego szamba i dostarczona do punktu zlewnego jest wyższa.

Z kolei ważnym interesem publicznym Gminy Dąbrowa Tarnowska – nie zaś indywidualnym interesem RPWiK – jest, aby ścieki z nieruchomości nieskanalizowanych trafiały wyłącznie do punktu zlewnego, a właściciele tych nieruchomości udokumentowali wykonanie tego obowiązku poprzez zawarcie umowy z przedsiębiorcą posiadającym stosowne zezwolenie. Do kontroli w tym zakresie upoważnieni zostali bowiem uchwałą Rady Miejskiej nie przedstawiciele RPWiK, a odpowiednie służby lub osoby upoważnione przez Burmistrza (§ 22 uchwały).

Stanowisko to jest zbieżne z treścią cytowanej opinii prawnej sporządzonej na polecenie przewodniczącego Zarządu Gminy.

W świetle powyższego, działanie RPWiK, które - będąc monopolistą w zakresie odbioru do kanalizacji miejskiej poprzez jedyny punkt zlewny ścieków z nieruchomości nieskanalizowanych z terenu Dąbrowy Tarnowskiej, a nadto prowadząc konkurencyjną działalność gospodarczą na rynku wywozu ścieków z tych nieruchomości:

- ostatecznie wypowiedziało STOL-BET umowę o odprowadzanie ścieków do kanalizacji miejskiej oraz odmówiło ponownego jej zawarcia,
- poinformowało dotychczasowych kontrahentów STOL-BET, iż przedsiębiorca ten nie jest uprawniony do zawierania kompleksowych umów na odbiór, wywóz i odprowadzenie ścieków a jedynie na ich transport,

stanowi - zdaniem organu antymonopolowego - naruszenie treści art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu (...), tj. dyskryminującą STOL-BET odmowę sprzedaży usługi odbioru ścieków do kanalizacji przy braku alternatywnych miejsc ich odprowadzenia.

Mając ponadto na uwadze, iż RPWiK nie wypowiedziało analogicznej umowy zawartej z GZGK oraz nie żądało od niego - jak miało to miejsce w przypadku STOL-BET - imiennego wykazu kontrahentów, od których odbierane są ścieki, działanie RPWiK należy ocenić także jako naruszenie treści art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu (...), tj. nadużycie pozycji dominującej polegające na sprzedaży swoich usług odbioru ścieków w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców.

Zawarte w tym przepisie unormowanie ma z punktu widzenia wolnej konkurencji zapewnić równość szans prowadzenia działalności gospodarczej. Nierównoprawne traktowanie przez przedsiębiorcę dominującego na rynku innych jego uczestników przeciwdziała rozwojowi konkurencji. Przedsiębiorcom takim nie wolno utrudniać innym działalności gospodarczej jak również, bez uzasadnionego powodu różnie ich traktować (tak: S. Gronowski Ustawa antymonopolowa - komentarz, C.H. BECK 1996, str. 126).,

Nie można zgodzić się z argumentacją RPWiK, iż uprzywilejowanie GZGK było uzasadnione, gdyż Zakład ten - w przeciwieństwie do STOL-BET - przedkładał rzetelne zestawienia wywożonych ścieków. Zdaniem organu antymonopolowego dążenie do rzetelnego rozliczania kontrahentów w zakresie ilości odebranych od nich ścieków nie może stanowić podstawy do tak odmiennego traktowania każdego z nich. Z jednej strony bowiem RPWiK żąda do STOL-BET wykazu kontrahentów i wobec nie spełnienia tego warunku wypowiada mu umowę o odbiór ścieków, z drugiej strony natomiast takiego wykazu nie żąda od GZGK i w ostateczności godzi się na to, aby przedsiębiorca ten nadal świadczył usługi.

Reasumując powyższe należy w końcu stwierdzić, że celem działań RPWiK jest eliminacja dotychczasowego konkurenta z rynku odbioru ścieków oraz - poprzez uniemożliwienie ukształtowania się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji - ostateczne zmonopolizowanie tego rynku. Podejmowanie takich działań jest sprzeczne z art. 5 ust. 1 pkt 1. ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Usługi odbioru ścieków komunalnych podlegają zasadom gospodarki rynkowej i nie ma prawnych ani żadnych innych powodów, aby wykonujące te usługi RPWiK nie miało spotykać się z konkurencją ze strony innych przedsiębiorców spełniających wymogi ustawy o utrzymaniu w czystości (...).

Wynikające ze specyfiki świadczonych usług uzależnienie przedsiębiorców funkcjonujących na konkurencyjnym rynku wywozu ścieków od woli przedsiębiorcy dysponującego w warunkach monopolu jedynym punktem zlewnym, nie upoważnia tego ostatniego do niezgodnej z obowiązującymi przepisami prawnymi ochrony swoich interesów na rynku wywozu i eliminacji konkurencji w tym zakresie.

Tymczasem w przekonaniu RPWiK lokalny rynek wywozu ścieków na terenie Gminy Dąbrowa Tarnowska nie może być rynkiem konkurencyjnym i jedynie ono uprawnione jest do prowadzenia na nim działalności gospodarczej.

W tym celu zażądało od STOL-BET szczegółowego wykazu jego kontrahentów, który – jak twierdzi RPWiK – umożliwiłby mu ustalenie faktycznej ilości dostarczanych ścieków. Faktycznie – zdaniem organu antymonopolowego - przedłożenie wykazu uwalniało RPWiK od podejmowania jakichkolwiek działań zmierzających do wyposażenia punktu zlewnego w urządzenia do pomiaru ścieków oraz mogło być wykorzystane do eliminacji konkurenta.

W okresie kilkuletniej współpracy strony stosowały różne sposoby rozliczeń. Wprawdzie aneks nr 1/94 do wypowiedzianej przez RPWiK umowy ostatecznie stanowił, iż STOL-BET powinien przed wprowadzeniem ścieków do punktu zlewnego przyjechać do oczyszczalni w celach ewidencyjnych i kontrolnych, to w rzeczywistości – co potwierdziły obie strony postępowania – warunek ten nie był przestrzegany nie tylko przez STOL-BET ale i przez RPWiK, które nie posiadało środków technicznych umożliwiających prowadzenie ciągłej kontroli. Strony wiązała umowa, stosownie do której odbiorca (RPWiK) zobowiązany był do przyjmowania ścieków dostarczanych przez ich dostawcę. W rzeczywistości zatem – odbiorca **sprzedawał usługę odbioru** ścieków, natomiast dostawca usługę tę kupował.

Przy analogicznym zastosowaniu reguł obowiązujących przy umowie sprzedaży – w ocenie organu antymonopolowego – przyjęć należy więc, że skoro ustalony w umowie sposób mierzenia ilości ścieków nie był i nie mógł być w praktyce zastosowany, to posługując się regułą wynikającą art. 547 § 1 k.c. uznać należy, że RPWiK – jako sprzedawca usługi - ponosi w szczególności koszty zmierzenia lub zważenia. Zainstalowanie urządzeń pomiarowych byłoby tym bardziej uzasadnione, iż za pośrednictwem punktu zlewnego RPWiK prowadzi działalność gospodarczą odbioru ścieków na rzecz wszystkich przedsiębiorców działających na konkurencyjnym rynku ich wywozu. Koszty instalacji tych urządzeń mogłyby zatem zostać uwzględnione w cenach pobieranych w równej wysokości od wszystkich dostawców ścieków, w tym oczywiście w cenach pobieranych od właścicieli nieruchomości przez RPWiK.

Przedłożenie wykazu kontrahentów – przy równoczesnym braku dostępu STOL-BET do analogicznych informacji dotyczących kontrahentów RPWiK - stanowi dla STOL-BET zagrożenie i ułatwia RPWiK działania zmierzające do eliminacji konkurencji. O tym, że nie było to wyłącznie hipotetyczne zagrożenie świadczy treść cytowanego pisma z dnia 29.08.2000 r. (znak: RPWiK-DT/DN/721/2000) kierowanego przez RPWiK do właścicieli nieruchomości nieskanalizowanych. W piśmie tym RPWiK dokonało dogodnej dla siebie i sprzecznej z ich treścią, interpretacji rozporządzenia w sprawie urządzeń (...) oraz uchwały Rady Miejskiej i ostatecznie poinformowało właścicieli nieruchomości, z których każdy był potencjalnym kontrahentem każdego z trzech przedsiębiorców działających na rynku wywozu, iż ścieki będą mogły być przywożone tylko przez firmę transportową z którą RPWiK podpisze umowę po wcześniej przeprowadzonym przetargu oraz, że firmy przewożące będą mogły pobierać opłaty tylko za transport ścieków.

W warunkach rynkowych, jakie starało się ukształtować RPWiK, konkurujący z nim STOL-BET nie powinien zatem prowadzić działalności, na którą posiadał wymagane prawem zezwolenie, a mógł być jedynie przewoźnikiem i to tylko wówczas, gdy do wykonywania

takich usług zostanie wybrany przez RPWiK. W warunkach tych STOL-BET – a także potencjalnie inne firmy - nie mogły być zatem samodzielnymi przedsiębiorcami wykonującymi na własny rachunek działalność wywozową na zasadach określonych w ustawie o utrzymaniu w czystości (...), a jedynie przewoźnikami zależnymi od RPWiK.

W świetle powyższego działania RPWiK należy ocenić jako próbę zmonopolizowania lokalnego rynku wywozu ścieków i sprzeczne z dyspozycją art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...) przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków do rozwoju konkurencji w przyszłości. Działania takie w konsekwencji naruszają także interesy konsumentów pozbawionych możliwości wyboru firmy świadczącej usługi.

Pomimo początkowego postawienia RPWiK zarzutu, iż w celu eliminacji konkurencji świadczyło usługę wywozu ścieków za cenę poniżej kosztów własnych, organ antymonopolowy nie dopatrył się jednak w działaniach tego przedsiębiorcy naruszenia art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Powyższy zarzut odnosi się do działalności RPWiK nie na zmonopolizowanym przez siebie rynku przyjmowania ścieków do punktu zlewnego lecz na konkurencyjnym rynku odbioru tych ścieków z terenu nieruchomości nieskandalizowanych, na którym działają także STOL-BET i GZGK. W toku postępowania administracyjnego organ antymonopolowy dokonał ustaleń na temat udziału w tym rynku poszczególnych jego uczestników w okresie od października 1999 r. do sierpnia 2000 r. Obrazuje to poniższe zestawienie.

Miesiąc, rok	Ilość wywiezionych ścieków w m ³			Udział w rynku wywozu ścieków		
	RPWiK	STOL-BET	GZGK	RPWiK	STOL-BET	GZGK
Październik 1999	27,00	1366,50	230,00	1,66 %	84,17%	14,17%
Listopad 1999	12,00	914,50	132,00	1,13%	86,40%	12,47%
Grudzień 1999	24,00	1445,50	293,00	1,36%	82,01%	16,62%
Styczeń 2000	18,00	1192,50	221,00	1,26%	83,30%	15,44%
Luty 2000	15,00	1057,50	148,00	1,23%	86,64%	12,13%
Marzec 2000	28,00	1099,70	373,00	1,87%	73,28%	24,86%
Kwiecień 2000	60,00	956,00	190,00	4,98%	79,27%	15,75%
Maj 2000	86,00	1114,00	306,00	5,71%	73,97%	20,32%
Czerwiec 2000	42,00	926,50	276,00	3,37%	74,45%	22,18%
Lipiec 2000	46,00	866,90	99,00	4,55%	85,67%	9,78%
Sierpień 2000	92,00	702,00	271,00	8,64%	65,92%	25,45%

Z powyższego wynika, że wprowadzenie udziału STOL-BET w rynku wywozu ścieków obniżył się od chwili rozszerzenia tej działalności przez RPWiK z 86 % w lutym 2000 r. do niespełna 66 % w sierpniu 2000 r., to jednak STOL-BET jest tym przedsiębiorcą, który na rynku tym zajmował i nadal zajmuje mocno dominującą pozycję. Pozycji dominującej nie posiadało oraz nie posiada natomiast RPWiK (8,64 % w sierpniu 2000 r.). Wyklucza to ocenę jego działań na ww. rynku lokalnym pod kątem ewentualnego naruszenia art. 5 ust. 1 pkt 4. Warunkiem koniecznym do zastosowania tego przepisu jest bowiem posiadanie przez przedsiębiorcę odpowiednio dużej siły rynkowej (co najmniej 40 % udziału w rynku).

Niemniej jednak organ antymonopolowy dokonał analizy kalkulacji opłat przedłożonych przez RPWiK ustalając, że:

RPWiK pobiera jednolite opłaty za przyjmowanie ścieków poprzez punkt zlewny przy ul. Warszawskiej zarówno od dostarczających te ścieki STOL-BET i GZGK, jak i bezpośrednio od właścicieli nieruchomości nieskanalizowanych, z których samo wywozi ścieki. Oznacza to, że opłaty te - w wysokości netto 2,30 zł za 1m³ ścieków sanitarnych i 3,70 zł za 1m³ ścieków produkcyjnych - z założenia pokrywają wyłącznie ponoszone przez RPWiK koszty utylizacji tych ścieków, które poprzez punkt zlewny trafiają do oczyszczalni. W tym stanie rzeczy pozostała część kosztów ponoszonych przez RPWiK w związku z prowadzeniem działalności na konkurencyjnym rynku wywozu ścieków z nieruchomości nieskanalizowanych (koszty transportu, wynagrodzenia pracowników, itp.) oraz ewentualny zysk winny być sfinansowane opłatą za wynajęcie samochodu Jelcz z beczką asenizacyjną o pojemności 10 m³ w wysokości 1,70 zł/1 km lub 68,19 zł/ 1 godz. Innych opłat poza dwoma wyżej wymienionymi RPWiK bowiem nie pobiera.

Z przedłożonej przez RPWiK szczegółowej kalkulacji stawki za wynajęcie samochodu wynika, iż winien on przebywać w ruchu 176 godzin na miesiąc i poruszać się ze średnią prędkością 40 km/godz, przejeżdżając w tym czasie 7.040 km. W związku z powyższym – w oparciu o zasady określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 17 stycznia 1997 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (Dz.U. nr 6 poz. 35) - przyjęto, iż jedna z pozycji kalkulacyjnej ceny, tj. amortyzacja samochodu Jelcz wynosi 0,33 zł/1km i 13,26 zł/1godz., a zatem miesięczny odpis amortyzacyjny wynosi 2.333,33 zł (13,26 zł/godz. x 176 godz.).

Pozostałe koszty uwzględnione w kalkulacji RPWiK to:

- wynagrodzenia kierowcy i operatora wraz z odpisami i zyskiem na poziomie 15 % w łącznej wysokości 0,67 zł/1 km lub 26,97 zł/ 1 godz.
- wartość paliwa w wysokości 0,70 zł/1 km lub 27,96 zł/1 godz.

Łączne zaplanowane przez RPWiK koszty (razem z zyskiem 15 % liczonym od płac) wyniosły zatem 1,70 zł/1 km lub 68,19 zł/ 1 godz.

Jak wynika z przedłożonego przez RPWiK zestawienia samochód służący do wywozu ścieków przejechał w okresie od marca do września 2000 r. łącznie 2.532 km.

Jednocześnie RPWiK oświadczyło, iż w tym samym okresie uzyskało wpływy z tytułu transportu ścieków z terenu nieruchomości nieskanalizowanych w wysokości 2.737 zł. W przeliczeniu na 1 przejechany km (2.737 : 2.532) daje to zatem wpływy w wysokości 1,08 zł, tj. kwotę o 0,62 zł (o 36 %) niższą od kosztów tej działalności zaplanowanych na poziomie 1,70 zł/1km. W świetle powyższego nie można uznać za wiarygodne wyjaśnienia RPWiK, iż koszt własny wykonanej usługi wyniósł w analizowanym okresie jedynie 2.380 zł, tj. był niższy od uzyskanych wpływów. Ustalono jak wyżej jednostkowe faktyczne wpływy w wysokości 1,08 zł w przeliczeniu na 1 km nie pokrywają nawet faktycznych kosztów paliwa i wynagrodzenia pracowników wynoszących łącznie 1,37 zł na 1 km (0,67 + 0,70).

Pomimo powyższych ustaleń - w świetle których RPWiK wywozi ścieki za cenę poniżej kosztów własnych - organ antymonopolowy - mając na uwadze, iż nie posiada ono jednak na właściwym w tym zakresie rynku lokalnym pozycji dominującej w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu (...) - odmówił uwzględnienia wniosku STOL-BET w zakresie stwierdzenia i nakazania stosowania praktyki monopolistycznej z art. 5 ust. 1 pkt 5 tej ustawy.

Należy jednocześnie wskazać, iż gdyby w przyszłości, przedsiębiorca o ukształtowanej pozycji dominującej na lokalnym rynku wywozu ścieków dopuścił się powyższej praktyki monopolistycznej, tj. zaoferował – w celu eliminacji konkurencji – swoje usługi za cenę poniżej kosztów własnych tej działalności, organ antymonopolowy, na wniosek uprawnionego może stosowania tej praktyki zakazać.

II. Uwzględniając, iż działaniem swoim RPWiK dopuściło się kilku spośród wymienionych w ustawie o przeciwdziałaniu (...) praktyk monopolistycznych, organ antymonopolowy postanowił skorzystać z uprawnień zawartych w art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu /.../. W świetle tego przepisu, organ antymonopolowy - w decyzjach wydanych na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy – może ustalić karę pieniężną, płatną do budżetu państwa. Kara pieniężna w tym wypadku może wynosić do 100% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, przy czym przez przychód – zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy – rozumie się 1/12 przychodu uzyskanego w roku podatkowym poprzedzającym dzień wydania decyzji, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych lub od osób fizycznych.

Z przedłożonego przez RPWiK „zeznania o wysokości osiągniętego dochodu przez podatnika podatku dochodowego od osób prawnych za rok podatkowy 1999” – CIT-8 wynika, że jego przychód w roku 1999 - tj. w roku kalendarzowym poprzedzającym dzień wydania niniejszej decyzji wyniósł – 2.947.285,67 zł, a zatem 1/12 tej kwoty odpowiada wartości 245 607,14 zł. Powyższa kwota stanowi zatem górną granicę kary, jaką organ antymonopolowy mógłby nałożyć na RPWiK.

Nałożona kara pieniężna w kwocie 15.000 zł stanowi około 6 % jej maksymalnego wymiaru. Ustalając wysokość kary organ antymonopolowy uwzględnił, iż powinna spełniać ona funkcję zarówno represyjną jak i prewencyjną. Kara ta stanowi sankcję za kilkakrotne naruszenie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu /.../ i ma za zadanie zapobiec bezprawnym działaniom RPWiK w przyszłości.

Należy podkreślić, że stosowanie praktyk monopolistycznych przez RPWiK nie wynika z jego nieświadomości i niewiedzy prawnej. Opinia prawna Zarządu Gminy Dąbrowa Tarnowska z dnia 26.06.2000 r., w której posiadaniu było RPWiK wyraźnie wskazywała, że przedsiębiorca ten niewłaściwie interpretuje treść obowiązujących przepisów, tj. rozporządzenia w sprawie urządzeń zaopatrzenia w wodę (...) i Uchwały Rady Miejskiej Nr XIV/142/00. Pomimo tego RPWiK wypowiedziało umowę STOL-BET i rozpoczęło rozsyłanie do potencjalnych kontrahentów pisma informujące ich, iż wyłącznie z nim można zawrzeć umowę o odbiór ścieków do kanalizacji miejskiej.

Uwzględniając, iż działania podjęte przez RPWiK stanowią szczególnie rażący przykład naruszenia ustawy o przeciwdziałaniu (...), karę w wysokości 15.000 zł należy ocenić jako niską. Ustalając wysokość kary organ antymonopolowy wziął bowiem pod uwagę, iż RPWiK na koniec czerwca 2000 r. poniosło stratę na działalności gospodarczej w wysokości 52.600 zł.

III. Organ antymonopolowy działając na podstawie art. 108 § 1 k.p.a. w związku z art. 10 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu (...) może nadać decyzji rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne między innymi ze względu na ważny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony.

W ocenie organu antymonopolowego w rozpatrywanej sprawie spełniona została przesłanka zarówno wyjątkowo ważnego interesu strony, jak i ważnego interesu społecznego.

Wyjątkowo ważnym interesem STOL-BET jest prowadzenie działalności gospodarczej, na którą otrzymał stosowne zezwolenie, tj. wywóz ciekłych odpadów komunalnych z terenu Gminy Dąbrowa Tarnowska. Prowadzenie tej działalności nie jest możliwe, gdy jedyny - działający w warunkach monopolu - odbiorca ścieków na terenie Gminy Dąbrowa Tarnowska wypowiedział STOL-BET umowę na dostawę ścieków, a odprowadzanie tych ścieków do innych - nie wskazanych w zezwoleniu - punktów zlewnych może narazić STOL-BET na utratę zezwolenia. Należy mieć również na uwadze, iż wprowadzenie w błąd przez RPWiK właścicieli nieruchomości nieskanalizowanych, iż nie będą mogli oni zawierać z nikim innym kompleksowych umów w zakresie odbioru ścieków może spowodować, iż w niedługim okresie STOL-BET utraci wszystkich swoich kontrahentów. Skutkiem działań RPWiK może być również zmonopolizowanie lokalnego rynku wywozu ścieków, a zatem naruszeniem publicznego (społecznego) interesu konsumentów, którzy w warunkach gospodarki rynkowej winni mieć zapewnioną możliwość wyboru kontrahenta.

Nadając decyzji w pkt I sentencji rygor natychmiastowej wykonalności organ antymonopolowy uwzględnił również, iż jej wykonanie nie narazi RPWiK na koszty, gdyż w dalszym ciągu będzie ono przyjmowało od konkurentów ścieki za odpłatnością nie mniejszą niż samo pobiera od właścicieli nieruchomości.

Uwzględniając powyższe, orzeczono jak w sentencji.

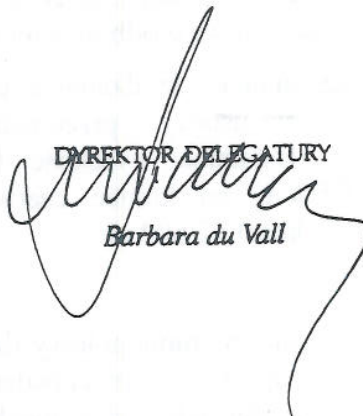
Od decyzji niniejszej przysługuje – stosownie do treści art. 479²⁸ k.p.c. - odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie.

Karę pieniężną należy wpłacić w terminie 7 dni od daty, w jakiej decyzja stanie się ostateczna na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: NBP O/O Warszawa 10101010-7878-223-1.

Otrzymuje:

**1. Rejonowe Przedsiębiorstwo
Wodociągów i Kanalizacji
ul. Zazamcze 53
33-200 Dąbrowa Tarnowska**

**2. Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne
„STOL-BET” Sp. z o.o.
ul. T. Nowaka 4
33-200 Dąbrowa Tarnowska**

DIREKTOR DELEGATURY

Barbara du Vall